

Cine a desfiintiatu iobagi'a tieraniloru in Ardealu?

(Incheiere din Nr. tr.)

Pe acelasu timpu faimosulu baronu Nicolae Veselényi si consortii sei esira cu planulu de a sterge iobagia, romaniloru in sa li se punea conditiunea fara carea nu, cá in pretiulu libertatii personale se si lapede limb'a si se se unuresca cu totulu. (Vedi cartea Balitétek din 1830 a numitului b. Veselényi). Ci partia numita a conservativiloru nici chiaru cu pretiulu acesta nu a voitu se faca usiorare tieraniloru. Romanii pe atunci isi insemná t6te acestea, gema, suferia, tacea, asteptá — ajutoriu dela ceriu.

In 1846 se intempla macelulu barbaru alu tieraniloru din vecin'a Galiti'a asupra boieriloru poloni, ale caroru capete se vindea a uneori numai pe cate diece fiorini. Boierii din Ardealu se sparia f6rte, promitu ca voru usiorá s6rtea tieraniloru, ceru dieta, pe care o si castiga pe la finea anului. In aceea si aduna apr6pe la 300 privilegiati si tapani de ómeni si cu ei vreo 22 burgari (sasi), ear' cá stapani de ómeni preste dominiile loru; acei parinti ai patriei se c6rta asupra legii agrarie (urbariale) dela Ianuariu pana la Octobre 1847. Si ce vi se pare, ca a esitu din acea c6rta indelunga! Bunulu cetitoru se nu'si pregete a frundiari prin protocolulu dietei de atunci s6u inca prin jurnalele unguresci si romanesci din acelu anu *). Noi aici insemnamu numai pe scurtu, cumca s'a decretatu si sanctionatu, cá din pamentulu tieriei despartitu totu in patru clase precum se invoisera la 1820 se se lasa la man'a tieraniloru :

In clas'a I. de aratura 4 pana in 10 falci (holde), eara fenatiu 2 pana 'n 4.

In clas'a II. aratura 6—12, de fenatiu 3—5.

In clas'a III. si IV. aratura 7—14, fenatiu 4—6.

1 falce s6u holda se intielegea de 1600 stanjini patrati. Totu restulu pamentulu de colonicatura catu ar' intrece preste ac6sta impartiela se se dea in proprietatea privilegiatiloru si se se prefaca in alodiatura. Totu ardel6nulu scia, ca acelu restu erá se fia f6rte insemnatoru si ca prin urmare tieranii cei mai avuti erá se devina lipsiti de o parte mare a pamenturiloru cultivate de aceia. Scimu earasi cu totii, cumca legile tieriei nici odata nu au cunoscutu pamentulu colonialu de proprietate a nobililoru, ci acela se socotiá totudeauna cá: proprietate a cor6nei data in usufructu tieraniloru, cu conditiune cá acestia se cultive si alodiaturele nobililoru pe sama acestora, se le dea si dieciuelele. Toti patriotii adeverati — carii in sa nu era prea multi, tremurá pentru anulu urmatoru 1848, candu ad. erá se se puna in lucrare cei 13 articoli ai legii urbariale; pentruca fiacare simtia, ca unu asemenea urbariu rapitoru si barbaru s'ar fi potutu infintia numai cu ajutoriu de baionete numer6se. Mai antaiu de toti iobagii unguri stá pregatiti cá se t6ce pe oricare ar fi cutezatu a se atinge de mosi6r'a lui cá se i o mesure si micisoreze; asia pe primav6r'a anului 1848 noi nenorociti ardeleni eramu se avemu o Horaiada noua, a dou'a editiune din a. 1784.

Veni anulu 1848. Natiunea romana se aduna la Blasiu si intre altele prochiama desfiintierea iobagiei fara nici o despagubire, pentruca densa presupuse, cumca munc'a si diecimea pe care tieranii le detersa nobililoru qua glebae adscripti dela 1514 inc6ce ar' fi despagubire de ajunsu, eara bataile luate se potea considerá cá interese.

Inre acestea diet'a Ungariei decretá desfiintierea iobagiei si a dieciueleloru numai dupace in sinulu ei precesera cele mai ferbinti dispute si certe si anume dupace revolutiunea prorupsese si in Viena (13 Martiu) si in Pest'a (15 Martiu) si dupace anume iobagii de nationalitate magiara in unele comitate incepusera a denegá orice serbitiu urbarialu, precum isi potu aduce aminte toti cati citia pe alunci jurnalele din Pest'a si Clusiu; eara apoi in articolulu IX § 1 dice: „Legislatiunea pune despagubirea posesoriloru particulari de pamentu sub scutulu aparatoru alu on6rei publice nationale; — eara in § 2 prevede elaborarea unui statutu de lege, in puterea caruia posesorii voru avé a se despagubi regulatu si fara nici o scadere (hiány nélkül.) In artic. XII constatoru din 9 §§-i se decide pretiurea venituri-

loru boieresci, pentru cá se se scie curatu, care ce despagubire are se ia. —

Acestea t6te s'au intemplat in Ungari'a pana la 10. Aprile 1848 diao inchiderii dietei deschise in 7 Nbre 1847. —

Pu6inu dupa aceea, adica in 5 Maiu 1848 Imperatulu Ferdinandu cá mare Principe alu Transilvaniei emite rescriptulu pentru deschiderea dietei. Acelu rescriptu sosi la Clusiu tocma pe candu romanii calatoria la adunarea din Blasiu, adica intre 13 si 14 Maiu. Elu coprindea cele 7 propusetiuni regesci destinate a se desbate si decide in diet'a tieriei n6stre. Propusetiunea a patra suná asia: „Findca parintesc'a n6stra sirguintia si grija are de scopu, cá s6rtea tieraniloru iobagi in totu modulu si catu mai curundu se se usioreze, in conformitate cu regesculu nostru rescriptu din 3 Aprile a. c., pe care l'amu indreptatu catra voi prin canalu regesculu nostru gubernu, dorimu cá, luanduse in bagare de s6ma impregiurarile de fa6ia, se se ia neaparatu la desbatere incetarea reporturiloru urbariale pe lunga o dr6pta despagubire a proprietariloru, cu unu astfelu de modu, cá proiectulu de lege, care ni se substerne si pe care vomu avea a ilu sanctioná in folosulu si interesulu tieraniloru, se se p6ta publica si pune in lucrare enca sub decursulu acestei dietei.“

In 29 Maiu diet'a ni se deschide prin comisariulu regescu b. A. Puchner. Partia teroristica in locu se ia cele 7 propusetiuni regesci in ordinea prescisa *) sari dreptu la a treia si fara a o desbate precum decretase regele, fara a vrea se scie de conditiuni, prochiama uniunea neconditionata. Acum in sa prin tierá colcaia infricosiatu; temnitiele se implusera de iobagi romani si magiari; spre Bai'a mare iobagii denega robotele in massa; satulu Coslaru lunga Muresiu ataca locurile domnesci; pentru care portase procesu, executiunea militara de 160 secui granitari merge asupra lui; in 2. Iuniu se si intempla macelulu dela vecinulu satu Mihaltiu. in care 14 romani morti si vreo 50 raniti cadu de glontiele secuiloru comandati de vice-spanu **).

Atunci dieta nu mai ia lucrulu de gluma, ci apuca si propusetiunea a patra, asupra careia compune abia doue proiecte de lege titulate artic. IV si artic. V, prin care proprietarii isi asigura in t6te modurile despagubirea pentru perderea robotelor si a dieciueleloru. —

Cu t6te acestea, lucru memorabilu, in Clusiu, M. Osiorheiu si pe airea se ridicá o partita inveninata, carea lucrá din resputeri pentru sustinerea iobagiei; eara in siedinti'a din 23. Augustu a dietei dela Pest'a obvinu petitiuni ceret6re de restaurarea iobagiei! Si totusi pana pe atunci dintre iobagii magiari din Ungari'a ucisera pe cativa proprietari. (Vedi jurnalele magiare din lun'a lui Martiu pana la Iuliu.)

Acestea t6te sunt fapte istorice constatate cu mii de adeverintie istorice.

Vine dupa aceea absolutismulu, recun6sce desfiintierea iobagiei, mesura pamentulu tieriei, dupa aceea in multiesce munc'a si t6te datiile iobagesci cu 20, eara apoi acestu capitalu ilu numera la man's privilegiatiloru, prin urmare i despagubese intru totu intielesulu cuventulu.

Apoi dara cine a desfiintiatu iobagi'a tieraniloru in Ardealu? Privilegiatii nicidecum si nici odata, ci numai provedinti'a ceresca prin evenimintele dela 1848, eara privilegiatii s'au invoitu numai de fri6a; — prin urmare densii nu numai ca nu merita pentru ac6sta nici o multiamita, ci inca sunt datori a se rogá de iertare la patri'a loru, pentruca cumplitulu egoismu nu la lesatu a se induplecá la eliberarea tieraniloru, nici chiaru in a. 1847 si cu atatu mai pu6inu pe la 1820 s6u 1815 ori 1791 s6u 1784.

Sunt apr6pe doue luni de candu partea cea mai mare a acestui articulu se aflá scrisu pe pulpitululu meu. Adesea steteiu la indoiela se'lu dau publicitatii s6u focului in aceste timpuri, in care este bine a ne feri de orice provocari nemotivate; o scena in sa la care amu

*) Vedi acelea 7 propusetiuni regesci si in Gazet'a Nr. 37 din 6/18 Maiu 1848.

**) Vedi macelulu dela Mihaltiu in Nr. 43 alu Gazetei din an. 1848. —

*) Din Gazet'a de Transilvani'a dela 1847 vedi mai vertosu Nrii 15 si 16, apoi dela 48 pana la 54, apoi 58, 78, 79 s. a. —

asistat în congregațiunea comitetului Albei de susu m'a determinat a re'mprospeta respectivele fapte istorice și legislative susu atinse. E unu lucru de mirare, cum se mai afla încă ómeni, carii pana în dia de astadi mai pretindu anume dela romani atata dejosire, umilire, simțiu servilu producatoru de grétia, cá se stea gata sér'a diminét'i'a de a sarutá manile și piclórele fostiloru privilegiati, penruca în anulu 1848 au scapatu de lantiurile iobagiei, de blastamulu dieciueleloru, de biciulu și alunulu deregatoriloru, provisoriloru, prefectiloru, inspectoriloru și a tuturoru haiduciloru domnesci. Este inșá unu lucru și mai de mirare, candu vedemu, ca într'unu comitatu întregu comitele supremu ne-ajutatu de nimini devine în neplacut'a pusetiune de a înfruntá singuru unele neadeveruri rostite de unii în faț'a adunarii, cá și cum ar' avea a face cu o ceta de copii din o scól'a elementara sateșca, pe carii se'i poti sparié cu balauri și cu solomonari, carii pórtá nuorii și fulgerile.

Pentru ce óre aristocrații noștrii nu'si mai potú tiené odata gur'a în cestiunea iobagiei, penruce nu o lasa pe aceeași ca se fia de aci nainte unu simplu materialu pentru istoria, și în locu de a ne totu cauta despre nemultiamire și bujtogatai, se véda mai bine de actele tribunaleloru urbariale.

Zernesce, în dia de S. Marin'a 1861.

G. B.

Din protocolulu ședintieloru universității din Sibiiu în anulu 1861.

(Urmare din Nr. tr.)

IV. Ședinti'a din 4. Iuliu 1861.

Notariulu Arz cetesce ante protocolulu care modificanduse cu im. protocolarea celoru patru emendamente ale adresei se aprobéza. — Deputatulu Sigisiórei Gull cetesce proiectulu ordinei interne séu alu regulamentulu (Geschäftsordnung); toti 'lu primescu, dara Stebriger și Popu pretindu amanarea desbaterei pana mane cu scopu de a se informá despre cuprinsulu ordinei mai de aprópe, înainte de a'si poté dá parerea, la acesta se opunu membrii comitetelorú și ceialalti toti cu Gull în frunte, Comesu inșe amana desbaterea și imanuéza lui Stebriger și Popu proiectulu spre dorita informațiune. — Gull cá auctorulu alu proiectulu 'si face observațiunea, ca éra perdemu un'a di. — Popu dechiara, ca elu 'si poté face și dupa repedeá cetire observațiunile dorite numai decatu, și asiadara nu voiesce a recunósce imputarea facuta în privinti'a perderei tempului. — Gull poftesce, cá se iee la protocolu amanarea casionata prin Stebriger și Popu; — cestu din urma pretinde se se improtocoloze și aceea, ca elu a voitu a'si face observațiunile adi. — Comesulu decide inmanuarea ordinei spre informațiune.

Lassel face cas'a atenta la impregiurarea aceea, ca pretensiunea DD. Popu și Stebriger chiaru și prin proiectulu instrucțiunii e rectificata, fienduca instrucțiunea între altele dice, ca tóte cauzele séu proiectele momentóse debue celu puçinu cu 3 dile înainte desbaterei facute cunoscuté universității și membriloru ei. — Comesulu transpune unu proiectu pentru organizațiunea universității cá suprem'a judecatoria a Sachsenlandulu comitetulu judicialu spre informațiune. Suplica celoru 3 sate alipite la restaurațiune catra Sibiiu, cu pretensiunea alipiriloru la Sigisiór'a unde fusera sub sistem'a caduta, se transpune dupa un'a desbatere mai îndelungata în originalu comesului spre delib. berare și în copia comitetulu administrativu spre respectare cu privilegiulu desbaterei întrebatiunii teritoriale. Cu privire la debatele acestea dice Wagner; ca universitatea debue se'si iee pusetiunea din 1842, pre candu au protestatu în contra competentiei gubernulu și a dietei de a decide astufeliu de întrebări ivite pre pamentulu sasescu „Sachsenland“, unde dnpa parerea lui, alui Gull și alui Löw numai natiunea sasésca are dreptu de a dispune. —

V. Ședinti'a din 5. Iuliu 1861.

Notariulu univ. Arz cetesce ante protocolulu și acesta s'a autenticatu. — Deputatulu Sigisiórei Gull voiesce a luá ordinea casei la desbatere. — Popu reflecteaza ca de órace numai elu a fostu acela care și a facutu observațiunile în privinti'a ordinei în genere, ar' fi dora mai cu scopu, cá înainte de tóte se'lu asculte pre elu onorata universitate și dupa aceea se urmeze desbaterea. — Gull de un'a data cu alti sasi, cari de ieri prevedeau opusetiunea în contra compunerii ordinei, și de aceea nici ca se invoise la concederea informațiunii mai de aprópe, — și indicá viersulu pofitinda, cá fiescecare membru se si faca observațiunile la desbaterea singurateloru puncte. — Popu securu, ca i se dá chiaru prin ordinea ast'a privilegiu de a'si dá observațiunile compuse în scrisu se invoiesce „tacendo.“

Referentulu Gull intréba din punctu în punctu ca are cineva si ce de a observa? toti tacu; la cetirea § 14 care suna asia „fiescecare deputatu, cá membru alu universității are dreptu de a se insinuá și de a'si dá votulu separatu în scrisu la protocolu“, éra intréba Gull pre Popu, ca are ceva în contra paragrafului? — Popu: „Din-

contra, eu tocma pre temeulu acestui § tiamu concesu, cá înainte de ami face observațiunile mele generale, se deveniti la desbaterea §§-loru singurateci, și pe lunga tóte ca acestu § nu cuprinde în sene totu ce ar' debui se cuprinda. eu ilu primescu, și eata ca în întielesulu lui însinuediu și totu un'a data transpunu observațiunile mele separate cu privire la ordinea interna intrégá, la protocolu.

(S g o m o t u.)

Gull: dá me rogu pentru ce nu tiai facutu observațiunile din paragrafu în paragrafu?

Popu: pentru ca eu nu cu acela scopu amu pretinsu și escoperatu inmanuarea proiectulu și amanarea desbaterei de ieri, pana adi, cá se fiu restrinsu la asemenea observațiuni!

Eu miamu formulatu observațiunile mele în genere în contra compunerii și a cuprinsulu ordinei întregi, și în specie în contra unoru §§ totu un'a data amu formulatu și modificațiunile dorite de mine, și estea modificațiuni ar' fi primitu póte aprobarea dela mai multi Dni deputati. — De órace inșe nu mi ati concesu se vi le spunu atunci, candu încă mai érá modru de a se modifica ordinea, acuma estea nu mai putú ú obiectu de desbatere — și asia dara imi facu numai dator'i'a déca alipindume de § 14 însinuindu votulu separatu, transpunu actulu acesta la protocolu.

Cas'a intréga tiene pe Popu în cuventu!

La cetirea § 16 se ridica d'antaiu Onitiu, dupa aceea Popu et Domsia, și pretiudu delaturarea numirei de „Sachsenland“ pe temeulu conclusulu din a 2-a ședintia (cu privilegiulu adresei).

Wagner, Gull și comesu Salmen reflectéza pe rendu, ca de si s'au lasatu acésta curenta numire din adresa afara, ci totusi nu recunoscu delaturarea numirei de „Sachsenland“ din principiu, pentru ca nu s'a facutu conclusu odata pentru totudeauna — Toti sasi ei tienure în cuventu.

Domsia și Popu mai combatura acésta numire adoptata din 1848 încóce per abusum cu arguminte fórte nemerite, provocanduse la legile fundamentale atatu vechi catu și noua și cousiderandu și spiritulu tempulu presentu — inșe fora resultatu.

Onitiu însinua votu sep. în contra § 16, la care și Popu s'au alaturatu.

În colo au primitu ordinea casei (Geschäftsordnung) toti, în tóta estensiunea ei — numai Papu au remasu pe lunga observațiunile transpusu la protocolu.

Cu privire la vorbirea comesulu și a lui Löw et Gull ist rettene Popu dreptulu de a asterne casei unu proiectu motivatu pentru delaturarea numirei de „Sachsenland“ ex principio, adeca odata pentru totudeauna. —

(Va urmá.)

Adunantia comisiunii centrale în districtulu Fogarasiulu.

Е кѣпоскѣтѣ о. пѣвликѣ, кѣ пе 18. Іѣлїѣ а. к. аѣ фостѣ конкїзмаці мемврїи ачестеї комїсіѣні де Іѣст. Са D. кѣпітанѣ сѣпр., а се адѣпа дѣ локалѣлѣ офїціолатѣлѣ дїстріктѣале, пѣптрѣ адедереа дефїнітїѣ а ампліоіаціорѣ, шї пѣптрѣ ресолѣвара аиторѣ кѣсе дїстріктѣалї. Ла 9 óре дѣ зїѣа сѣсѣ атїнсѣ вѣзѣндѣсе комїсіѣнеа чѣнтрале ка адѣнатѣ, трѣмісе о депѣтѣчѣне констѣтѣторѣ дїн 4 мемврїи, сѣв кондѣчереа D. ч. р. шайорѣ пѣнсіонатѣ Г. де Пона ла Іл. Са Dн. кѣпітанѣ, сїре аї дескопѣрї кѣ комїтетѣлѣ е адѣнатѣ шї дѣлѣ пѣфетште ла шедїнѣ. Дѣпторкѣндѣсе депѣтѣчѣнеа, сосї дѣнатѣ шї Іѣст. Са шї прїмі пресїдїѣлѣ дѣнтрѣ сѣпете „сѣ трїѣекѣ“, че пѣреаѣ а нѣ маї дѣчѣта. Шедїнѣ о дескїсѣ Іл. Са прїп о кѣвѣнтаре дѣ лїмѣа романѣ шї маїарѣ, дѣ кѣре декїзрѣ, кѣ фїндѣ шедїнѣа комїсіѣнеї чѣнтрале дїн 26. Априле а. к., кѣре аѣ фостѣ десїнатѣ пѣптрѣ дефїнітїѣа адедере а ампліоіаціорѣ, дїн партеа дѣ. гѣбернѣ сѣспѣндатѣ, шї фїндѣ Іѣст. Са тотѣ прїп ачеа ордінаціѣне дѣпѣтернїчітѣ, пѣптрѣ сѣсїпѣреа ордінеї легалї дѣ дїстріктѣ, пѣпѣ ла адедереа леїтїтѣ а ампліоіаціорѣ, а се дѣгрїжі пе калеа сѣвстїтѣтїѣ де персоналѣлѣ трѣвѣнчосѣ; сѣвстїтѣсае ампліоіації естрордінарї провїсорїе. Дескопѣре кѣ дѣрѣре, кѣ дїнтрѣ ампліоіації о парте марѣ нѣ воїрѣ а прїмі постѣрїле, дѣ кѣре фѣсерѣ сѣвстїтѣатѣ, шї шї еспрїте тотѣ деодатѣ шї тѣлѣшїта, де о парте кѣтрѣ ачѣї домнї карї прїмїндѣ постѣрїле дѣлѣ сїрїжінірѣ дѣ сѣсїпѣреа ордінеї вѣне дѣ дїстріктѣ, еарѣ де алѣтѣ парте кѣтрѣ дѣнтрѣлїшї попорѣ „вѣлѣндѣ шї дѣцелѣнтѣ“ алѣ дїстріктѣалї, кѣре дїн патѣра еоте аплекатѣ а асѣлѣта ордінѣчїніле маї маїорѣ сѣї, маї алесѣ кѣндѣ ачѣле пѣрчѣдѣ дїнтрѣ о ініма пїлѣ де сїмпатїї кѣтрѣ дѣнсѣлѣ, шї дѣ дѣлѣа дѣї лїмѣа матернѣ. Аратѣ маї дѣколо, кѣ дескопѣрїндѣїсе де пѣнѣтератеорї, атѣлѣ дїн партеа офїціалїорѣ сѣвстїтѣаці, кѣтѣ шї дїн партеа попорѣлї пѣмѣлѣшїреа кѣ сѣвстїтѣціѣнеа, шї дорїнѣа де а се адедере офїціалї дїстріктѣалї де кѣтрѣ попорѣ, ка аша шї ампліоіації се фїе одїхнїдї, шї попорѣлѣ се пѣтѣ авѣ дѣ еї деплїнѣ дѣкредѣре, шї аѣ дїнѣтѣ де даторїѣ а пѣрчѣде пе ка-

торі, каре дитрѣштіѣ попорѣлѣ отѣѣторѣ дін содалі ші пѣ-
таші. —

№ а м ѣ прокопсжтѣ. „Корѣнкѣ“ не адѣче знѣ ес-
трактѣ деспре оператѣлѣ комісізінеі чеі стѣѣторѣ дін 27 мембрі
пентрѣ формлареа проіектѣлѣ деспре дитрѣвѣчѣнеа націоналітѣ-
цілорѣ ин Ѣгаріа ші егала лорѣ дитрѣпѣѣдїре політїкѣ. — Еатѣ че
кончесїзінеі фаче комісізінеа:

а) Дн комітателе кѣ націзінеі деосевїте комітетѣлѣ комїта-
тенсѣ алесѣ не басеа демократїкѣ дін аналѣ 1848 (тотѣ челе
реставрате дѣла 48? — Р.) ва декрета лїмба офїціалѣ дн комї-
татѣ; ачѣста сѣ айѣ локѣ ші дн четѣдїле кѣ адмїнїстраціоне
пропрїѣ; о партѣ (кѣ вѣпѣ самѣ романїї. Р.) проїектасе, кѣ пѣ
маїорїтатеа комїтетѣлѣ се декретеѣе лїмба офїціалѣ, чї се фїѣ
лїмба маїорїтѣдїї локїторїлорѣ дін комїтатѣ шї лїмбѣ офїціалѣ;
комїсізінеа днсѣ прїн вотїсаѣе кѣ 21 дн контра ла 6 вотѣрї (а-
ле романїлорѣ пѣмаї? Р.) а прїмітѣ пѣмаї проїектѣлѣ еѣ чѣлѣ
дїнтѣлѣ.

б) Дн комітателе дн каре лїмба офїціалѣ (маїарѣ) с'аѣ
респїнсѣ де комїтетѣлѣ комїтатенсѣ протоколѣлѣ сѣ се дѣкѣ шї дн
лїмба попорѣлѣ кѣзѣтѣ (?) дн мїнорїтате шї сѣ се аѣтентїсеѣе, пентрѣ
ка аша сѣ се аперѣ дрѣптѣрїле фїекѣрїе націоналітѣдїї (пѣї
пречїсізіне. Р.)

в) Комїтателе ворѣ скрїе дн лїмба ачѣеа каре е офїціалѣ
ла чеї кѣтрѣ карїї се скрїе (апої маїарїї оѣ пѣ кѣтѣва се сілѣскѣ а
скрїе дн лїмба алторѣ націзінеі? Р.)

д) Фїекаре комїтатѣ фѣрѣ прївїндѣ ла лїмба са офїціалѣ ко-
респїнде кѣ дерѣгѣторїеле чентрале пѣмаї маїареште, дар'комї-
тателе аѣ дрѣптѣ а чере, ка дерѣгѣторїеле чентрале, сѣ ле трѣ-
мїтѣ еміселе не лѣпѣ маїареште шї дн лїмба са про-
прїе. —

е) Дн шкóлеле котѣпале се фїѣ лїмба маїорїтѣдїї лїмбѣ де
днвѣдѣтѣрѣ, еар' дн челе сѣвїдїпѣте де статѣ, ачѣста ва дїкта
лїмба, кѣ деосевїтѣ прївїндѣ ла націоналітатеа дїнѣтѣлѣ. Ла знї-
версітатеа дін Пѣста сѣ се редїче катедре пентрѣ тóте лїмбеле.
Шкóле кѣ спесе пропрїе шї пóте рѣдїка верче націзіне, шї знде
котѣпеле не ворѣ пѣтѣ, ва редїка статѣлѣ (се днѣдеѣе, кѣ кѣ лїмбѣ
маїарѣ.) — Дн канселе бїсерїчештї сѣрїї шї ромѣпїї де леѣеа
грѣчѣскѣ ворѣ авѣ недѣпѣндїндѣ деплїнѣ ка шї протестанції.
(Пентрѣ знїдї аїчї не е нїчї о пречїсарѣ.)

г) Ла денѣспїреа котїцілорѣ сѣвпрѣшї шї а дерѣгѣторїлорѣ
маї дналдї трѣѣе се іае прївїндѣ ла націоналітѣдїї (ка шї пѣпѣ
акѣт ла реставрѣчѣнеа чеа ексѣмпларѣ?) —

Рѣспїнсѣлѣ лѣї Деакѣ ла рескрїптѣлѣ реѣ. сѣѣ
прїмітѣ дн шедїнда 63 а касѣ де жосѣ а діетеї Ѣгарїеї дїнѣтѣ
дн 8. Авѣстѣ кѣ знѣ аплѣсѣлѣ ченсралѣ, шї немодїфікатѣ сѣ шї
трѣмїсѣ ла касѣ де сѣсѣ. Ера о шѣлдіте де орѣторї прѣ днсем-
паці тотѣшї декѣрсѣ атѣтѣ чїтіреа рѣспїнсѣлѣ, каре е фóрте вастѣ,
кѣтѣ шї прїміреа лѣї немодїфікатѣ де кѣтрѣ касѣ репрезентан-
цілорѣ днтре аплѣсѣе пѣтерóсе, сѣ днѣдеѣе де сене, кѣ касѣ
ера днкордатѣ. Ачѣста адресѣ фѣ прїмітѣ кїарѣ шї де кѣтрѣ
партїда децїсізінеї: Тїса шї консодї; 3 óре а дїнѣтѣ чїтіреа еї.
Дн кѣрїнсѣлѣ еї атїпѣетѣ де о кандатѣ пѣмаї атѣта, кѣ нїчї
дїпломѣ дін 20. Октомѣре нїчї патента дін 26. Феврѣварїе не се
прїмесче де націзіне; кѣ ла сенатѣлѣ імперїалѣ не ворѣ трѣмїте
депѣтаці шї дѣкѣ оѣ ворѣ фаче алеѣерї деадрѣптѣлѣ дн дѣрѣ,
діета ле декїарѣ не ачеле де о вѣтѣмарѣ а констїтүцізінеї, нїчї
еї ва рекѣпóче не аотѣфелїѣ де депѣтаці дн сенатѣ де репре-
сентанції Ѣгарїеї, шї сарчїне, днпрѣмѣтѣрїле шї вѣнѣтрїле вѣ-
нѣрїлорѣ статѣлѣ вотате де сенатѣлѣ імперїалѣ не ле ва рекѣ-
пóче пентрѣ сене де овлеѣтóре. Дрѣптѣлѣ аплѣчїдѣрїеї де кон-
трївѣціе шї рекѣрїдї, кѣ знѣ кѣзѣпѣтѣ деплїна реставрате алеїлорѣ
дін 1848 еарешї сѣ прѣтїнде ка кондіцізіне Sine qua non. „Е
дѣреросѣ, зїче адреса, кѣ рескрїптѣлѣ днперѣтѣскѣ не аѣ лѣатѣ
де басѣ констїтүцізінеа маїарѣ, чї о патентѣ октроатѣ; кѣчї прїн
ачѣста сѣѣ фѣкѣтѣ непосїбілѣ орї че днѣдеѣере, каре о'арѣ фї
нѣтѣтѣ мїшлóчї сѣпїгѣрѣ пѣмаї не басѣ констїтүцізінеї. Дїета прї-
весче дарѣ де рѣптѣ шї фїрѣлѣ консѣлѣтүцілорѣ діетале.“ — Фїнеа
о чїтї Деакѣ кѣ знѣ топѣ профѣндѣ дѣреросѣ, зїкѣндѣ: Е кѣ пѣ-
тїндѣ, кѣ песте патрїѣ не ворѣ венї греле зїле, дарѣ націзінеа ва
сѣфѣрї шї пѣтїмі, пентрѣ ка сѣ пѣстрѣеѣе хрѣмашїлорѣ дрѣптеле
претепїсізінеї де лїбертате шї констїтүціоналізмѣ, кѣчї чеа че пѣ-
тереа шї сіла пóте сѣ іеѣ дѣла націзіне, ачѣеа еарѣшї о пóге
реажѣпѣе дн моментѣ фаворїтóре, чеа че днсѣ сѣ кончѣде де
вѣпѣ воїе, ачѣеа е пентрѣ тотѣдѣсна перѣѣтѣ; ѣста е мїеѣлѣ
фóндѣменталѣ алѣ адресѣ, пентрѣкѣ кѣрїнсѣлѣ еї е тотѣ чѣлѣ дін
адреса трѣкѣтѣ.

Decretarea dietei croatiloru, ca nu voru tramite deputati la sena-

tulu imperialu, a incuragiatu si pe opozițiunea magiara, care crede, ca
si celelalte popora ale Ungariei voru urma exemplulu croatiloru.

Diet'a Ardealului. Dupa corespondentele lui „Sürgöny“
din Viena scimu, cumca Maiestatea Sa Imperatulu cu inaltulu seu biletu
de mana au provocatu pe Escel. Sa br. Kemény, cancelariulu aulico-
transilvanu, ca pana in 10. Augustu 1861 se si asterna propunerile s'ale
pentru tinerea unei diete in Transilvania. Se da cu socoteala, ca con-
chiamarea dietei dupa cum sta situatiunea prezenta nu o va poté incun-
cungiurá br. Kemény mai multu. Ce prospecte póte avé pentru noi diet'a
Ardealului? — Mari, déca romanii se voru ingriji de tipuriu pentru de-
putati in tóte locurile, asia, incatu si copii pe strade se scie, ca cine ei
va representá in dieta, si déca se voru incapui curendu ai face indrep-
tatiti prin posesionare déca aceast'a e pretinsa pentru eligiveri; apoi o
inima si unu cugetu se fia in totu romanulu, ér' partite esite din nepre'n-
tielegere se nu ne mai nefericeasca.

Cronica esterna.

O congiuratiune in Rusia (?) care dupa scirile lui „Ost u. West“
s'au descoperitu in dilele mai din urma la Petersburg, au fostu tíesuta
mai cu séma din elemente aristocratice si de o natura fóрте seriósa.
Scopulu acesteia aru fi fostu cá pe Imperatulu impreuna cu famili'a sel'u
delaturedie din drumulu loru si asia se dée Rusiei o constitutiune. —
Unu senatoru cá conducatoriulu alu complotulu fú arestatu. Doue dame
de rangu mai inaltu, compromitate fura scóse afara din tíera. Detaiuri
mai de aprópe asupra evenimentulu acestuia inca nu suntu cunoscutu,
totusi se asecura din tóte partile adevėrulu acestei sciri.

In afara éрасї incepe a se deslarvá politic'a. Jurnalele angleze des-
coperu, ca Prusia ambla tare, cá cu ajutoriulu lui Napoleon se si unés-
ca Germania facunduse imperatu alu Germaniei si in Sialonsu voru supt-
scrie ambi suveranii o conventiune, care in casu de resboiu intre Prusia
si Austria se intre in activitate, asia, cá Napoleonu se ocupe provinciile
renane si se tiena in siacu pe Benedek in Italia.

CONCURSU.

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu la scóla nationala roma-
na unita in Racovitia, cu care postu e impreunatu unu salariu anuale
de 120 fr. v. a., 6 orgie de lemne, un'a gradina de legume, 4 jugere
aratura si 6 jugere fenatiu in campulu Racovitiie.

Competitori, cari debuescu a fi si cantori au de a'si asterne pe-
titiunile sale provēdute cu documentele necesarie pana la 15. Augustu
1861 st. v. la subscris'a antistia comunale.

Racoviti'a, in 25. Iunie 1861.

3—3

Antisti'a comunale.

KONKURCŤ DNOSTŤ.

De noѣ se deкїде конкѣрсѣлѣ не стаціа днвѣдѣторѣскѣ
ромѣпѣ гр. п. ѣ. дн орашѣлѣ С. Мїклошѣлѣ марѣ дн комїтатѣлѣ
Торонталѣ, кареа аро ачѣста хотѣрѣтѣ платѣ: 336 фр. в. аѣст.,
кѣартїрѣ дн патѣрѣ; 50 де кѣбле де грѣѣ кѣратѣ; 25 де кѣбле
де кѣкѣрѣѣ; 100 пѣндї де саре; 50 пѣндї де лѣмїнѣрї; 2 1/4 де
лѣндѣ де пѣтѣпѣтѣ де ѣрѣтѣрѣ шї 7 1/2 стѣпїжїні де лѣмне де
фокѣ. —

Чеї че воїескѣ стаціа ачѣста а о добѣндї, аѣ рекѣрсѣрїле
сале кѣ докѣментѣ але дндрѣпта кѣтрѣ сѣвскрїсѣлѣ. Се чере, ка
рекѣрѣнції сѣ се івѣскѣ дн персóпѣ, шї се кѣтѣ дн бїсерїкѣ.
Днпїнтате еар' де ачеле, кареле шї теологіа аѣ абсолватѣ, ка се
пóте фї шї діаконѣ.

Алеѣереа днвѣдѣторѣлѣ ва фї дн 8. Септемѣре а. к., пѣпѣ
атѣпчї аѣ тодї се трѣмїте рекѣрсѣрїле кѣ докѣментѣ.

Ст. Мїклошѣлѣ марѣ, дн 19. Івїлѣ 1861.

Георгіе Ніколїч,

протопрѣсвїтерѣ ка дїст. дїректорѣ.

1—3

Schimbarea localului de pravalia.

Subtınsemnatulu si au stramutatu localulu seu de pra-
valia din cas'a lui Seethal (strad'a inului) Nr. 16 in cas'a s'a
propria (strad'a vami) Nr. 563, unde densulu prin acést'a si
respica profunda multumire pentru increderea on. publicu,
care pana acuma ia aratat'o — totudeodata se róga pentru
favórea acésta si in localulu nou, unde elu va sci pretiui a-
ceea ori si candu.

Brasiovu, in 7. Augustu 1861.

Johann Bogdan,

negutiatoriu cu beceria in detaiu si curentu.

1—3